

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:
יא' אדר ב' ה'תשע"ד

פרשת צו - פורים

כותרת
הצלת הישראלים מהמהפכה באיראן

פרויקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

פרשת צו - פורים

הצלת הישראלים מהמהפכה באיראן

אנו עומדים ערב פורים כידוע כל הסיפור של המגילה קרה בפרס מה שהיום זה איראן אני רוצה לחלוק אתכם סיפור הצלה יהודי שקרה באיראן בדור האחרון לפני המהפכה האיסלאמית אלף וחמש מאות ישראלים חיו באיראן. איראן נחשבה אז מדינה ידידותית, בעלת הברית המוסלמית העיקרית של ישראל. כששמעו מישהו מדבר עברית ברחוב האיראנים היו מזמינים אותו לאכול איתם, וברחוב האיראני שררה אהדה גדולה לישראל. ואז בנובמבר 1978 כשגברו החששות מנפילת המשטר של השאה וכמעט כולם עזבו את המדינה, נותרה קבוצה קטנה של ישראלים ובראשה השגריר הישראלי, עוזריו ואנשי בטחון. בראשון לפברואר אייתולה חומייני שב לאיראן, וב-11 לפברואר הוכרזה באיראן המדינה האיסלאמית החדשה. באותו בוקר השגריר הישראלי שם לב שהחיילים האיראנים ששמרו בקביעות על דירתו בטהרן – נעלמו להם. באותה שעה הודיע לו קצין הבטחון של השגרירות כי הכח הצבאי האיראני ששמר עליה, כח בסדר גודל של גדוד, נעלם גם הוא. השגריר פנה אפוא אל ראש הממשלה לשעבר בבקשת עזרה ונענה על ידו כי אין ביכולתו לסייע לישראלים. תשובה דומה קיבל גם הנספח הצבאי, יצחק שגב, שפנה אל הרמטכ"ל האיראני. באותה עת החל המון שמנה כעשרים אלף איש להסתער על בנין שגרירות ישראל. בראש ההמון עמדו מחבלים פלסטינים. בחסדי שמיים קצין הבטחון של השגרירות ואנשיו הצליחו לברוח מן הבנין בטרם השתלט עליו ההמון. שגב נסע לכיוון בנין השגרירות, אך הבחין מרחוק שהוא כבר נכבש ושהדגל הפלסטיני מתנוסס על שעריו. קומץ הישראלים שנותר בטהרן הסתתר בשלוש דירות בעיר, ושגב ניסה לנצל את הקשרים הרבים שרקם במרוצת הזמן עם צמרת הצבא. הוא התקשר למפקד חיל האוויר האיראני שהיה חבר טוב שלו ואמר לו: "יש לך אלפיים מטוסים, תמצא עבורנו מטוס אחד ונברח!" אך הלה השיב לו: "האייתולות שולטים בשדה התעופה, אם תצליח למצוא מטוס תקרא גם לי". שגב פנה גם למפקד הצנחנים שהיה בישראל כמה פעמים ופיקד על כוחות האוויר וגם הוא טען שלקחו לו את

הכל. כמה ימים לאחר מכן מפקד הצנחנים התקשר וסיפר שמצא מסוק ושהוא מתכוון לברוח לסעודיה ושיש לו מקום גם בשביל שגב. אך שגב סירב באומרו שיש לו עוד שלושים אנשים שהוא חייב להבריח.

במהלך אותם ימים התברר למשרד החוץ בירושלים, שהממשלה המהפכנית האיראנית התירה לארה"ב להנחית בטהרן שני מטוסים כדי לפנות ולקחת משם את מרבית אנשי השגרירות האמריקאית. מאותו רגע התמקדו מאמציה של ישראל בהסדרת הצטרפות הישראלים הלכודים בטהרן אל האמריקנים שיתפנו במטוסים. לאחר מגעים ממושכים הבטיחו האמריקאים לישראל כי הישראלים הלכודים במקום יועלו על המטוס שיצא מטהרן.

ביום הפינוי, ב-17 בפברואר 1979, הגיעו הישראלים לנקודת האיסוף במלון הילטון בטהרן שהיה מלא באנשי מהפכה חמושים. ברגע שהם הגיעו לשערי המלון, שניים מחברי הקבוצה הישראלית נעצרו בחשד שהם בכירים במשטרה החשאית של השאה שמנסים להתחמק ממשפט. "הם בדקו כל אחד שנראה מקומי", סיפר לאחר מכן סגנו של שגב שהיה בין העצורים, "סביר להניח שהם שמעו אותי מדבר פרסית והניחו שאני איראני. הסברתי להם שאכן נולדתי באיראן, עליתי לישראל, ועכשיו חזרתי כנציג ישראלי. חזרתי על דבריי עשר פעמים, אבל דבריי נפלו על אוזניים אטומות".

יצחק שגב החליט להתוודות. הוא פנה אל המפקד ואמר לו: "שמי סרטיפ (גנרל) שגב. ברצוני להגיש כתב האמנה לשלטון החדש". המפקד הסתכל עליו המום ואמר: "באופן אישי אין לי בעיה עם ישראל, אבל עכשיו מתחוללת מהפכה, אני חייב לדווח עליך שאתה נמצא פה". שגב השיב: "דווח, אך תדע שהשניים שעצרת הם אנשי".

כעבור שעות מורטות עצבים, פסע למלון לא אחר מאשר האייתוללה בהשטי, סגנו של חומייני, מלווה בעשרה טוראים שנשאו את שולי שמלתו. שגב ניגש אליו ואמר לו בפרסית: "אייתוללה בהשטי, אני מאד שמח שבאת לקבל את כתב האמנה שלי". האיש השני בחשיבותו במשטר החדש לא היה נראה משועשע בכלל. הוא הביט בשגב וקרא: "סרטיפ שגב, תסתלקו מהמדינה שלי תיכף ומיד!" שגב הגיב: "בסדר, אבל אני דורש שתשחרר את שני האנשים שלי". הוא הורה לשחררם, שגב התעקש לקבל זאת בכתב והוא הסכים.

האמריקאים והישראלים שבמלון נועדו לנסוע אל נמל התעופה של טהרן בעשרים אוטובוסים.

הישראלים סיכמו עם האמריקאים שהם יפוזרו בין האוטובוסים, אך בסופו של דבר מצאו

הישראלים את עצמם מרוכזים בתוך אוטובוס אחד – עובדה שעוררה בהם חששות רבים. כדי

להגביר את הבטחון, תלו הישראלים על חלונות האוטובוס תמונות של אייתוללה חומייני ושרו במהלך הנסיעה שירים בשבחו. בנמל התעופה הם עברו בדיקות מתישות והטרדות רבות במשך ארבע שעות. לאחר שעלו על המטוסים, האיראנים עיכבו את ההמראה בעוד שלוש שעות, עד שבסופו של דבר, בצהרי היום, הם המריאו לפרנקפורט, ומשם הישראלים טסו לישראל.

הסיבה שהם הצליחו לצאת בקלות היא לא מפאת אדיבותם של האיראנים, אלא רק משום שהמהפכה החלה יום-יומיים קודם לכן, והם היו צריכים עוד לסיים את ההשתלטות על המדינה. הם סברו שלפני סיום המהפכה לא כדאי להם להסתבך עם ישראל.

לאחר שהשגרירות הישראלית הותקפה, הזמין הנספח הצבאי האמריקאי את שגב להתגורר אצלו מספר ימים. שגב אמר לו "כעת תורן! אתה המותקף הבא!" אבל הנספח האמריקאי לא רצה לשמוע את דבריו בכלל.

האמריקאים היו שאננים לחלוטין נוכח האפשרות של תקיפת השגרירות. עובדה שהם לא השמידו את המסמכים הסודיים ביותר שהיו שם עד שההמון טיפס על שערי השגרירות. בשגרירות ישראל פינו מבעוד מועד אלפי תיקים עם קבלות על עסקאות נשק וכדו', ולא השאירו שם אפילו נייר אחד.

משבר בני הערובה האמריקאיים התרחש ברביעי לנובמבר 1979 – י"ד חשון תש"מ. שבועיים לאחר מכן, אמר הרבי בהתוועדות שלרגל המצב הקשה בעולם הוא מציע להכריז יום צום ('שיחות קודש' תש"מ כרך א עמ' 419).

בצומות ישנם שלושה סוגים: צום יום כיפור נמשך יממה שלמה, 25 שעות. ישנם צומות כמו תענית אסתר שמתחיל בעלות השחר עד צאת הכוכבים, וישנו צום שנקרא "תענית שעות", שזהו צום שמתחיל בעלות השחר ומסתיים בחצות היום.

הרבי הציע אפוא לקבוע יום צום, אבל את הצום הקצר ביותר של חצי יום, ואכן רבנים רבים הצטרפו לקריאה. ביום חמישי כ"ג כסלו של אותה שנה, יומיים לפני חנוכה, מאות אלפי יהודים בכל העולם נענו לקריאתו של הרבי וצמו, קראו פרקי תהלים והוסיפו בצדקה.

למחרת התפרסמה כתבה בעיתון יהודי בניו יורק תחת הכותרת "מה פתאום צום?" הכתב שהיה יהודי דתי תהה מה יום מיומיים? מדוע פתאום קבעו צום באמצע החיים? בדרך כלל מכריזים על צום אם חלילה צרה כלשהי באה ומתרגשת על העולם, אבל הוא – העיתונאי – לא יודע על שום בעיה, מבחינתו הכל בסדר והכל תקין.

יומיים לאחר מכן (במוצש"ק פרשת וישב כ"ה כסלו תש"מ) הרבי התייחס לאותה כתבה ואמר: יושב יהודי בניו יורק וחושב שאין סיבה לצום. הוא שמע שהרבה רבנים הכריזו על צום, אולי בכל זאת הם יודעים משהו שהוא לא יודע. נכון שהוא חכם ומבין הכל, אבל מן הראוי היה שלפני שהוא כותב כתבה בעיתון נגד הצום, שיפנה לאחד מאותם רבנים שהכריזו על הצום וישאל אותם מדוע באמת הם עשו את זה.

הרבי הסביר שהוא הכריז על הצום בגלל חטיפת 52 בני ערובה אמריקאיים באיראן ובתוכם יותר מעשרה יהודים. איראן עשתה את הדבר החמור הזה – אמר הרבי – כדי לבדוק מה תהיה תגובת העולם, ואילו העולם שותק. האירוע הזה מחליש את כוחה של ארצות הברית ומחליש את מעמדה בעיני העולם ומחזק את מעמדה של ברית המועצות. זוהי לא בעיה ספציפית של 52 אנשים שנתפסו באיראן, אלא מדובר כאן בהתרחשות כללית שמשנה את יחסי הכוחות בפוליטיקה העולמית. בעקבות ירידת מעמדה של ארה"ב בעולם בתחום המדיני העולמי, אמר הרבי, הם אינם יכולים לסייע לישראל כבעבר... שכן ארה"ב באותה ימים תלויה בחסדי אחרים. בנוסף לכך, והוא העיקר, באיראן נמצאים חמישים אלף יהודים שהם שוהים תחת משטר אסלאמי רדיקאלי. נכון אמנם שהם הצהירו שהם לא יזיקו ליהודים המקומיים, אבל ברור שהמצב שלהם עדין מאד וכל תקרית קטנה עשויה לשנות את כל המפה.

חמישים אלף יהודים – אמר הרבי – שנמצאים במצב עדין ורגיש שכזה, לא "שווים" שאנחנו נתפלל עבורם? וכי אין זו סיבה מספקת כדי להכריז על יום צום?! בכמה הזדמנויות אחרות כשהרבי סבר שעם ישראל זקוק לתענית, הוא הקדים ואמר שהחסידות לא מאמינה בדרך של צומות, ואדרבה, יהודי צריך להיות נשמה בריאה בגוף בריא ולכן הוא לא מעוניין להכריז אפילו על חצי יום צום משום שהוא לא רוצה למנוע מיהודים אפילו לא ארוחה אחת.

לפיכך, הציע הרבי, במקום לצום כדאי שכל אחד יתרום לצדקה סכום של שלושה ארוחות ליום, וזה יהיה במקום הצום. וכך, בזמן שאתה אוכל הרי עוד יהודי נהנה באותו סכום והוא גם אוכל, ובזה הנך פודה את הצום. (כמובן שהפתרון הזה מתאים ושייך רק לגבי הצומות הנוספים שאדם רוצה לקבל על עצמו, אך זה לא פתרון לצומות הרגילים שאנו מחויבים לצום בהם).

אם אדם מעוניין לעשות תשובה או לערוך תפילה מיוחדת, במקום לעשות צומות וסיגופים מוטב שיתן צדקה ושידאג לאלו שתלויים בהקב"ה, ומדה כנגד מדה הקב"ה יברך אותו בכל המצטרך לו בגשמיות וברוחניות (משיחת ט"ו תמוז תשל"ו – 'שיחות קודש' כרך ב עמ' 461)

